

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

תוכן

- א. לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה 1
- ב. כל מי שחטא והחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה.....3
- ג. יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת.....3
- ד. נמצא ההורג עד שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר משנערפה העגלה תקבר במקומה ... ואחר כך נמצא ההורג הרי זה יהרג.....5
- ה. עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראית אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית היו עורפין.....6
- ו. עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית היו עורפין שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם לא היו עורפין.....6
- ז. משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה.....6
- ח. משרבו המנאפים פסקו המים המרים.....6
- ט. הא נודע מי הכהו אפילו אחד בסוף העולם לא היו עורפין.....7
- י. כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים ... כאן נבת אחת כאן בזה אחר זה.....7
- יא. כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות.....9
- יב. כל היכא דאתא עד אחד כשר מעיקרא אפילו מאה נשים כי אחד דמיין ... דאתאי אשה מעיקרא.....10
- יג. יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר ... לפי שאין נותנין אותו כתיקונו.....10

דף מז.

א. לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואף על פי שלא לשמה

שמתוך שלא לשמה בא לשמה

כבר התבאר במסכת פסחים דף נ: שמצות תלמוד תורה שיהיה עוסק בתורה לשמה, שעושה כן מפני אהבת השי"ת שציונו על כך וללמוד לעשות¹. ובסנהדרין צט: העוסק בתורה "לשמה", שכרו הרבה מאד, שהוא

¹ ז"ל חיי אדם בהקדמה בלומדים לשמה יש ב' סוגים, סוג אחד, שאינם עוסקים בשום ענין שבעולם בין אדם לחבירו, רק בתורת ה' הפצו גו' ואם יתן איש לו כל הון ביתו באהבת התורה בוו יבוז לו, כי אהבת התורה עריבה בפיו מדבש ונופת, כמו שראינו בעינינו למחותני הגאון החסיד ר' אליהו, והגאון החסיד ר' זלמן חתן

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסנת סוטה

מגין על כל העולם כולו בתורתו. ומשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, ומקרב את הגאולה לישראל, ושנינו (באבות פרק ו) רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו'.

וכל העוסק בתורה כדי לקבל שכר (בעולם הבא) או כדי שלא תגיע לו פורענות הרי זה עוסק בתורה שלא לשמה. ואף על פי כן אמרו חכמים "לעולם יעסוק אדם בתורה אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

לפיכך אל ימנע אדם את עצמו מלעסוק בתורה, אפילו אם כוונתו שיקראוהו "רבי" או למטרת עושר וכבוד, או לקנות לו שם, שסופו יבא לידי לשמה.

וכשמלמדים את הקטנים ואת הנשים ואת כלל עמי הארץ אין מלמדים אותם אלא לעבוד את ה' מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרבה דעתם ויתחכמו חכמה יתירה, ואז מגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילים אותם לענין זה בנחת עד ששיגוהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה.

הלומד ש"ס ופוסקים ושמח מלימודו, מקיים בזה עיקר מצות תלמוד תורה, ורק הלומד לתענוג בלבד, נחשב שלא לשמה, וגם בזה מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, ונוטל שכר על כך².

העוסק בתורה ובמצוות, ואחרים מכבדים אותו בשביל תורתו או בשביל מעשיו הטובים, אף על פי שגם מחשבתו היתה על כך, אינו נענש, ויש לו על כל פנים קצת מצוה. ואם לומד תורה ומכוין להנאת עושר וכבוד, וחושב גם לקיים מצות תלמוד תורה, להבין ולהורות ולקיים המצוות, אין בזה שום איסור לכל הדיעות.

ואף העוסק בתורה שלא לשמה, יש לו מצוה בעצם הלימוד. אבל הלומד תורה ואינו מקיים המצוות כלל, נוח לו שלא יצא לאויר העולם כלל.

ר' מיכל פעיס, ומקיימים בעצמם מה שאמר התנא ר' יעקב במשנה דאבות יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא, והנה בודאי איש כזה זוכה לכל המעלות שישנו חכמים באותו פרק. ואמנם הרבה עשו כרשב"י כו', וצריכים לקבל עליהם עול הרבנות וכיוצא בו כדי להחיות את בני ביתם, אך כיון שמנעוריהם למדו תורה לשמה, מותר להם לקבל פרס, כמו שהאריך בזה הכ"מ בפ"ו מהלכות ת"ת, ואין זה בכלל אל תעשם עטרה כו', ועל כן כיון שעל כל פנים צריכין לבטל תורתם לפעמים בשאר ענינים ואינם יכולים להיות דבוקים תמיד בתורה, לכן אין הכל זוכים לכל המעלות שמנו חכמים אלא כל אחד ואחד לפי דביקותו והכנתו, ועל כל פנים הם בכלל לומדים לשמה שהיא מצוה.

הסוג הב' הוא שתחלת לימודו הוא כדי שיהיה רב או מ"ץ או דיין ועושה התורה קרדום להתפרנס בה או כדי שיהא שמו למרחקים ועשה אותה עטרה להתגדר בה, ועל כל פנים לומד לידע דיני התורה לעשות, אף על פי שעושה איסור בזה, מכל מקום מותר, ועל זה אמרו לעולם ילמוד אפילו שלא לשמה כו', וזהו רשות. והסוג ג' הלומדים שלא לעשות, רק שדברי תורה הוא להם לדבר חכמה או להתיהר להראות שהוא גדול מבני דורו או לקפת, ופשיטא כמ"ש תוס' בסוטה שזה נקרא רשע, ועליו הכתוב אומר, ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי.

² יחווה דעת חלק ג' סימן עד עמוד רלה ילקוט יוסף קצושי"ע יורה דעה סימן רמה רמו – הלכות תלמוד תורה סעיף כד – כט

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת סוטה

המחבר ספר ומערב במחשבתו גם לגדל את שמו ואת כבודו, אינו עובר משום דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבם, שאין זה אלא אסמכתא ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה. ומותר ללמוד תורה ולהכין מחקר תלמודי בכתב, אף שמכיון גם לקבלת פרס כספי, או לקבלת תואר כבוד, נוסף על כוונתו לקיים מצות תלמוד תורה, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

וכן מותר לכתוב ולשלוח ספר וחידושי תורה למוסדות המעניקים פרס למצטיינים, וכל שכן אם עושה כן כדי שיוכל להדפיס את חיבורו, על ידי המענק שיקבל, שבודאי רשאי לעשות כן לכתחלה, והעוסק בתורה לשמה אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

אף על פי שהותר ללמוד תורה שלא לשמה, שסופו בא לידי לשמה, מכל מקום הלומד תורה לא מאהבה ולא מיראה אלא לקנטר את חבריו, ולהוסיף על חטאתו פשע, עליו אמרו (ברכות יז.) שהעוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא. ותורתו נעשית לו סם המות.

ב. כל מי שחטא והחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה

כבר התבאר במסכת יומא דף פז. שהמחטיא את הרבים³ בין בעצה⁴ ובין בדיבור ובין במעשה, ובכלל עון זה המעכב את הרבים מלעשות מצוה, אין הקדוש ברוך הוא מספיק בידו לעשות תשובה לפי גודל חטאו. ותקנתו וכפרתו תהיה כשיעשה תשובת המשקל שישפיע על רחוקים שיתקרבו לאביהם שבשמים.

לפיכך המדפיס מליצות⁵ ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק, כגון ספר עמנואל, וכן ספרי מלחמות, הרי הוא ממחטיאי הרבים ואין מספיקין בידו לעשות תשובה. וכן מוכרי ספרים הסוחרים בענינים כאלו וממציאין אותם לקונים לקרות בהם הם בכלל זה.

ג. יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת

אמרו חכמינו⁶ ז"ל, יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, שאחרי הכאותיו ותוכחותיו יחניף לו תיכף בדבר אחר, באופן שלא ירגיש התינוק כאילו נתחרט אביו על הכאותיו.

³ רמב"ם הלכות תשובה פרק ד הלכה א

⁴ רבינו יונה משלי פרק יד פסוק כב

⁵ שו"ע ונו"כ או"ח שו"ז טז

⁶ יוסף אומץ חלק ב פרק גידול בנים, קיצור שולחן ערוך סימן קסה סעיף ז

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת סוטה

אולם לא יאיים על התינוק שיכהו לאחר זמן, אלא אם רואהו עושה איזה מעשה, יכהו מיד או ישתוק לגמרי.⁷

ומשום כך על אף אין מלמדין תורה⁸ לתלמיד שאינו הגון, אלא מחזירים אותו למוטב תחלה, ואח"כ מכניסים אותו לבית המדרש ומלמדים אותו, ואם אי אפשר להחזירו למוטב תחלה והוא דוחק ליכנס ללמדו, תהא שמאל דוחה וימין מקרבת והיינו שלא ידחהו לגמרי, ומ"מ לא ישווהו עם שאר התלמידים ויעשה עמו סייג.⁹

וכן מישהוא מחלל שבת או עובר עבירות אין למנעו מלעלות לצתורה או שלא יצטרף למנין אלא תהא שמאל דוחה וימין מקרבת¹⁰,

במצות עונה¹¹ אדם רואה שהאשה מבקשת יותר ע"י התקשטות לפניו, או חייב לשמחה בתשמיש אפילו שלא בשעת עונתה, ואפילו אם היא מעוברת מ"מ אם רואה שמתאוית לו חייב לשמחה, ואם לא עשה כן נקרא חוטא אם יודע שאשתו היא יראת חטא. ולפי שאמרו רז"ל שחייב אדם לשמחה לאשתו בזה בכל שעה שהיא צריכה וכנזכר, לכן הזהירו חכמים ז"ל להאדם שתהא שמאל דוחה וימין מקרבת, והיינו שיהא דוחה קצת לתאות יצרו הרע כי פן תסיתנו לעבור על המדה הזאת מאוד ותמשיכהו אחר הבלי עולם.

⁷ מעשה בתינוק שברח מבית הספר, והפחידו אביו שיכהו, הלך התינוק והמית את עצמו, אמרו רבותינו זכרונם לברכה יצר, תינוק, ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. לא יעשה מורא לתינוק בדבר טמא.

⁸ שולחן ערוך הרב יורה דעה הלכות תלמוד תורה פרק ד סעיף יז

⁹ ועיין שו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן קלז

¹⁰ עיין שו"ת יביע אומר חלק ז – אורח חיים סימן טו שהביא שו"ת מלמד להועיל (האו"ח סימן כט), שדן בענין צירוף למנין למי שמחלל שבת בפרהסיא, וכתב, שהמנהג באשכנז ובהונגריה להקל לצרף מחלל שבת בפרהסיא למנין, משום שהרבה מאד אינם יודעים חומר האיסור, ונחשבים קצת כתינוק שנשבה בין הגוים, וכמ"ש ג"כ בשו"ת בנין ציון החדשות (סימן כג). וגם הגאון בעל שואל ומשיב היה אומר, שבארצות אמריקה אין לפסול מחללי שבת בפרהסיא מלצרפם למנין, מפני שהם כתינוקות שנשבו בין הגוים. וכמ"ש כיו"ב הגאון רעק"א ביו"ד (סימן רסד). עכת"ד. וכיו"ב כתב הגאון מופת הדור החזון איש (ביורה דעה סימן ב אות כח), שמכיון שאין אנו יודעים להוכיח (כמבואר בערכין מז ב), נחשב אצל מחללי השבת כקודם תוכחה, ויש לדונם כאנוסים וכתינוק שנשבה בין העכו"ם. ע"ש, וכבר כתב הרמב"ם באגרתו הידועה (במאמר קידוש ה'), וז"ל: ואין ראוי להרחיק עוברי עבירה ומחללי שבת, ולמאוס אותם, אלא יש לקרבתם ולזרום בעשיית המצות, וכבר אמרו חז"ל שהפושע ברצון כשיבוא אל בהכ"נ להתפלל מקבלין אותו, ואין נוהגים בו מנהג בזיון, וסמכו על הפסוק לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב, אל יבוזו לפושעי ישראל שבאים בסתר לגנוב מצות. עכ"ל. וכל שכן שבזמנינו אנו אין בנו כח להעמיד משפטי הדת על תילם. וכמ"ש בשו"ת אפרקסתא דעניא (סימן קסה אות ג) בשם הגאון רבי יוסף מפוזנא. ע"ש. ועיינו הרואות שכמה מפושעי ישראל כאלה חזרו בתשובה שלימה, לאחר שקבלנו אותם בסבר פנים יפות ופנים מסבירות, וכמאמר חז"ל (סנהדרין קז ב) לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. וכ"כ בשו"ת לב אברהם (ס"ס יח), על רב גדול אחד משיקאנו וצ"ל, שפעם בא לבית מדרשו בשבת איש אחד שהיה לו יארצייט, והחנות שלו היתה פתוחה בשבת בפרהסיא, וביקש לעלות לתורה, וציוה לקוראו בהוספת העולים, וכמה חרדים ערערו על הרב בזה, ובסופו של דבר האיש הזה נעשה בעל תשובה גמור, ונהפכו הוא וכל בני ביתו לשומרי תורה ומצות, ע"י שנתקרבו אל הרב. ע"ש. וכן מעשים בכל יום.

¹¹ לבוש סימן רמ סעיף ה ולחם רב סעיף א

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוּמִי

מסכת סוטה

ד. נמצא ההורג עד שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר משנערפה העגלה תקבר במקומה... ואחר כך נמצא ההורג הרי זה יהרג

עגלה ערופה אסורה בהנייה¹² ונקברת במקום עריפתה, ומשתרד לנחל תיאסר בהנייה אף על פי שעדיין לא נערפה¹³, ואם מתה או נשחטה אחר ירידתה הרי זו אסורה בהנייה ותקבר. נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה, תצא ותרעה בעדר, נמצא אחר שנערפה, תקבר במקומה, שעל הספק באה מתחילתה, כפרה ספיקה והלכה לה¹⁴, ואף על פי שנמצא הרוצח אחר עריפתה הרי זה יהרג שנ' (דברים כא פסוק ט) וְאַתָּה תִּבְעֵר תְּדַם הַנֶּקֶי מִקֶּרֶךְ¹⁵.

¹² רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק י הלכה ו ח

¹³ בפרק בתרא דכריתות (דף כ"ד:) אתמר עגלה ערופה אימתי נאסרת רב המנונא אמר מחיים רבא אמר לאחר עריפה וכו' ולרב המנונא וכו' ירידתה לנחל איתן אוסרתה וכו' אמר רבא מנא אמינא לה דתנן עגלה ערופה וכו' (אם נמצא ההורג) עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אמאי תצא ותרעה בעדר הא אתסרא לה מחיים תני עד שלא נראית לעריפה אימא סיפא משנערפה תקבר במקומה תני משנראית לעריפה אימא סיפא שעל הספק באה מתחלה כיפרה ספיקה והלכה לה ואם מחיים עדיין לא כיפרה ספיקה תנאי היא ופסק רבינו כרב המנונא משום דרבי ינאי וחברייה הכי ס"ל אבל קשה דלפי' הוה ליה לפסוק שאם נמצא ההורג אחר ירידתה לנחל אסורה בהנאה והוא פסק לקמן בסמוך שאם נמצא ההורג עד שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר. והרשב"א כתב שנשאל על זה והשיב היטבת לראות כי גם בעיני יפלא שהוא זיכה שמרא לבי תרי דפליגי בכריתות וטרחתי להעמיד דבריו ולא יכולתי אבל מה אעשה והראב"ד לא חלק עליו בזה כלום עכ"ל. וליישב דעת רבינו אפשר לומר שהוא סובר דהא דמקשה משנערפה העגלה תצא ותרעה בעדר לאו קושיא היא דאיכא למימר שאני עגלה דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה ואינלאי מילתא דהקדש טעות הוה ואף על פי שהתוס' תירצו זה ואמרו דסברא היא גמרי ומקדשי דלא מסקי אדעתיהו שימצא ההורג רבינו לא ניהא ליה בההוא תירוץ וסובר דגמ' לפום מאי דסי' דגמר ומקדיש בכל גוונא אסיק מאי דאסיק דמתני' פליגא וסברה דאינה נאסרת מחיים ולא אמרינן דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה דלא מסקי אדעתיהו שימצא ההורג אבל לפום קושמא איכא למימר דמתני' נמי סברה דירידתה לנחל אוסרתה ואעפ"כ אם נמצא ההורג אפי' אחר שהורידה לנחל תצא ותרעה בעדר משום דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה שהרי דבר מצוי הוא שימצא ההורג וכל שכן לפי מה שפירשו קצת מפרשים שמתועלת המדידה והעניינים הנעשים במצוה שע"י כך היא קרוב שיתגלה מי הוא ההורג דהא ודאי מעיקרא מסקי אדעתיהו שימצא ההורג ולא גמרי ומקדשי הילכך נקטינן דירידתה לנחל אוסרתה ונקטינן במתני' דנמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר משום דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה. ועיין מעשה רקח שם וז"ל גם בספר כתב יד קדמון מצאתי כתוב בשם הרב המאירי, וזה לשונו: ושם תאמר והלא אמרו שאם נמצא ההורג עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר אלמא לא נאסרה משעת הורדה שא"כ היאך פקע איסורא, תדע שבאחרון מכריתות הקשו מזו על זו והעמידוה בתנאים חלוקים, ומי ששנה זו לא שנה זו, והלכך אין פוסקין אלא אחד מהם, ומכל מקום מדרך הסברה נראה לדחות אותה סוגיא ולהעמיד את שתייהם ולומר, שכל שנמצא ההורג פקע איסורא למפרע, ולכן נראה דעת גדולי המחברים שפסקו לשתייהם עכ"ל.

¹⁴ ופירש"י כיפרה ספיקה היא עשתה את שלה ואם לא נמצא ההורג נתכפר מספק ולכשימצא נעשה ודאי ויהרג ומיהו באיסור הנאה קיימא דכפרה כתיב בה כקדשים

¹⁵ וכן כתב רש"י בפירוש החומש, אמנם שם ובכתובות דף ל"ז [ע"ב] נפקא ליה מקרא דולארין לא יכופר, וקרא דואתה תבער איצטריך לדרשה דהוקשו כל שופכי דמים וכו', וכבר נרגשו התוס' ז"ל מזה, ותירצו דההיא

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

**ה. עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראית
אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית היו עורפין**

עד אחד¹⁶ אומר ראיתי ההורג, ועד אחד הכחישו ואמר לו לא ראיתה, היו עורפין. אשה אומרת ראיתי את ההורג ואשה אחרת מכחשת אותה ואומרת לא ראית היו עורפין. ויבואר להלן עמוד ב

**ו. עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית היו עורפין
שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם לא היו
עורפין**

שנים אומרים¹⁷ ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם אין עורפין, אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לו לא ראיתה היו עורפין.

ז. משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה

אפילו ראה¹⁸ ההורג עד אחד אפילו עבד או אשה או פסול לעדות בעבירה לא היו עורפין, לפיכך משרבו הרצחנים בגלוי בטלה עגלה ערופה¹⁹.

ח. משרבו המנאפים פסקו המים המרים

כבר התבאר לעיל דף כג: שכל איש שבא²⁰ ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל, אין המים המאררים בודקין את אשתו, שני' (במדבר ה פסוק לא)

אתיא כמאן דאמר הנק חמור דלמאן דאמר הנק קל וכו', הלכך לדידיה אייתר ואתה תבער לנערפה העגלה ואח"כ נמצא ההורג וכו', ע"כ. מעשה רקח שם.

¹⁶ רמב"ם שם הלכה יג יד

¹⁷ רמב"ם שם הלכה יד

¹⁸ רמב"ם שם הלכה יב

¹⁹ ועיין רש"י הירש דברים פרק כא פסוק א כי – ימצא: "ולא בשעה שמצויה" (ספרי). מצוה זו נוגהת בזמן שיד שלמונות החוק היא תקיפה ומקרי רצח והריגה הם נדירים, ולפיכך חלל הנמצא באדמה הוא בגדר "מצויאה" המעוררת תשומת לב. כנגד זה בזמן שניטל כח החוק, עד שמקרי רצח הם מעשים שבכל יום, כגון בתקופה הסמוכה לחורבן בית שני, גם מצוה זו איננה נוגהת: "משרבו הרצחנים בטלה עגלה ערופה" (סוטה מז ע"א). כמו כן מצוה זו איננה נוגהת במקום המופקע מהשפעת בתי הדין של ישראל והריגה מצויה בו אפוא לעתים קרובות: "כי ימצא – פרט למצוי [סמוך לספר (ליד גבול הארץ) או לעיר שרובה עכו"ם]"

²⁰ רמב"ם הלכות סוטה פרק ב הלכה ה ט

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת סוטה

וְנָקָה הָאִישׁ מֵעֵז וְהָאִשָּׁה תְּהוּא תִּשָּׂא אֶת עֵזָהּ, בְּזִמְנֵי שֶׁהָאִישׁ מְנוּקָה מֵעֵז²¹
הָאִשָּׁה נוֹשְׂאָה אֶת עֵזָהּ.

וְאִם עֵבֶר²² וְהִשְׁקָה אֶת אִשְׁתּוֹ, הָרִי זֶה מוֹסִיף עַל חֲטָאתוֹ פֶּשַׁע, שְׁנוֹרֵם לְשֵׁם
הַמְּפֹרָשׁ שִׁימְחָה בְּמֵים לְבַטְלָהּ, וּמוֹצִיא לְעֵז עַל מִי שׁוֹמְטָה. שֶׁאִשְׁתּוֹ אוֹמֶרֶת
לְאַחֲרוֹת שְׂזִינְתָּ, וְלֹא בִדְקוּ בְּהַ מְמֵים, וְהִיא לֹא תִדַּע שֶׁמִּעֲשֵׂי הַבַּעַל גִּרְמוֹ.

לְפִיכֵךְ מִשְׂרָבוֹ²³ הַמְּנַאפִּים בְּגִלּוֹי בְּבֵית שְׁנֵי בַטְלוֹ הַסְּנֵהֲרִין אֶת מִי הַמְּרִים
וּסְמָכוֹ עַל הַכְּתוּב בְּקַבְלָהּ (הוֹשַׁע ד פְּסוּק יֵד) לֹא אֶפְקֹד עַל בְּנֹתֵיכֶם כִּי
תִּנְיָנָה וְעַל כָּלֹתֵיכֶם כִּי תִנְאָפְנָה.

דף מז:

ט. הָא נוֹדַע מִי הִנְהוּ אֶפִּילּוֹ אַחַד בְּסוֹף הָעוֹלָם לֹא הָיוּ עוֹרְפִין

מִהֵנָּאמֶר (דְּבָרִים כֹּא פְּסוּק א) כִּי יִמְצֵא חָלָל וְגו' לֹא נוֹדַע מִי הִפְּהוּ לְמַדְנוּ
שֶׁאִם נוֹדַע²⁴ לֹא הָיוּ עוֹרְפִין. וְאֶפִּילוֹ רָאָה הַהוֹרֵג עַד אַחַד, אֶפִּילוֹ עֶבֶד אוֹ
אִשָּׁה אוֹ פְּסוּל לְעֵדוֹת בְּעֵבִירָה, לֹא הָיוּ עוֹרְפִין. וְאֶפִּילוֹ גִּזְלוֹן דְּאוֹרֵייתָא מְעִיד
עַל זֶה שֶׁלֹּא לְעֵרוֹף.

י. כָּל מְקוֹם שֶׁהָאִמִּינָה תוֹרָה עַד אַחַד הָרִי כֹאן שְׁנַיִם וְאִין דְּבָרֵיו שֶׁל אַחַד בְּמְקוֹם שְׁנַיִם ... כֹּאן בְּבֵת אַחַת כֹּאן בְּזֵה אַחַר זֶה

עַד אַחַד²⁵ אוֹמֵר רֵאִיתִי הַהוֹרֵג, וְעַד אַחַד הַכְּחִישׁוֹ וְאִמֵּר לוֹ לֹא רֵאִיתָה שֶׁהָיוּ
עוֹרְפִין, כְּמוֹ שֶׁהִתְבָּאֵר, בְּמָה דְּבָרִים אִמּוֹרִים בְּשִׁבְאוֹ שְׁנֵיהֶם כֹּאחַת, וְהָעִידוֹ
בְּתוֹךְ כְּדֵי דִיבּוֹר זֶה מוֹה²⁶, שֶׁבַטְלוֹ דְּבָרֵיו מִיֵּד וְלֹא נִתְקִימָה עֵדוֹתָן בְּבֵית
דִּין.

²¹ והמל"מ ז"ל כתב דאם שכח העבירה בעת ההשקאה בין שהיתה בשונג בין שהיתה במזיד המים בודקין אותה עיין ש,ם אלא שנראה שהוא סותר את עצמו שכתב אח"כ דאף שעשה תשובה אין המים בודקין אותה ונזירת הכתוב הוא והוא תמוה דיציבא בארעא וגניורא בשמי שמיא ודו"ק. מעשה רקח שם

²² רמב"ם שם פרק ג הלכה יח

²³ רמב"ם הלכות סוטה פרק ג הלכה יט

²⁴ רמב"ם הלכות רוצה ושמירת הנפש פרק ט הלכה יב יג וכתר המלך שם מטורי אבן ר"ה דף כא.

²⁵ רמב"ם שם הלכה יג

²⁶ רש"י כאן

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת סוטה

אבל אם אמר אחד אני ראיתי את ההורג הרי זה נאמן כשנים לענין זה שהרי האמינה תורה לאחד כנזכר, ואין דבריו של אחד במקום שנים, ואם בא אחר כך עד אחד והכחישו ואמר לו לא ראיתה אין משגיחין על דברי האחרון ואין עורפין.

וכבר התבאר במסכת יבמות דף פח: שהאמינו חכמים לעד אחד להתיר אשה בכך שאומר שמת בעלה, ואם בא²⁷ עד אחד והעיד לאשה נשואה שמת בעלה, והתירוה לינשא על פיו, ואח"כ בא עד אחד והכחיש את הראשון²⁸ ואמר לא מת. הרי זו לא תצא מהתירה הראשון ותנשא, אפילו לאיש אחר שאינו יודע²⁹ אם בעלה מת, שמכיון שהתירו אותה על פי עד אחד אין כאן אפילו ספק, שהרי האמינו רבנן עד אחד בעדות אשה כמו ב' עדים בשאר עדיות, שהרי התירו אותם על פיו, הרי הראשון כמו ב' עדים³⁰ והאחרון אינו אלא עד אחד, ואין דבריו של אחד כלום במקום שנים, אולם משום לזות שפתים לא תנשא לכתחלה³¹ שהעולם יאמרו מאי עדיף זה מזה, מיהו אם נישאת לא תצא.

וכן התבאר לעיל דף לא. כשם שבעדות אשה אנו אומרים שמכך שהאמינו רבנן עד אחד בעדות אשה כמו ב' עדים בשאר עדיות, שהרי התירו אותם על פיו, הרי הראשון כמו ב' עדים³² והאחרון אינו אלא עד אחד, ואין דבריו של אחד כלום במקום שנים, כך גם לגבי סוטה שאם³³ בא עד אחד כשר ואמר נטמאת הרי זו אינה שותה, אם בא אחר והכחישו ואמר לא נטמאת אין שומעין לו, שעד אחד בטומאת סוטה כשנים, ואין דבריו של אחרון דוחין דברי הראשון שהוא כשנים.

²⁷ שו"ע נו"כ אבהע"ז יז לח

²⁸ עיין בס' קהלת יעקב סעי' כ"ז שכ' דדוקא כשמכחיש לגמרי וכב"א דהוי עד א' בהכחשה אבל כשאינו מכחיש רק שמעיד לקלקל ראיית הב' כגון שעד א' מעיד שראה ראובן מת והכירו בס"ע ובא עד אחר ואומר שהאיש הזה נטבע זה ה' ימים ולא מהני ביה מ"ע נראה דאינו נאמן כלל דאין עד אחד נאמן לאסור

²⁹ ב"ש שם קט

³⁰ והא דבעינן כאן שהתירוה דוקא ולקמן סימן קע"ח לענין סוטה פסק בטור אפילו לא פסקו הדין ע"פ העד מ"מ הרי הוא כשני' תרצו תוס' ביבמות ובכתובות סוטה שאני דשם הע"א נאמן מדאורייתא או העד נחשב כשנים אפילו לא פסקו הדין על פיו אבל בדבר שאינו נאמן מדאורייתא אלא מדרבנן אז לא נעשה כשנים אא"כ כשפסקו הדין על פיו. ב"ש שם

³¹ מלשון הרא"ש משמע דאין בזה איסור רק דעצה טובה היא שלא תנשא ומיהו הרמב"ם השמיט עצה זו וכתב בכ"מ הטעם דלא איתמר בגמ' הכי אלא לאוקימתא דאביי אבל לאוקימת' דרבא לא צריכא למימר הכי. ח"מ שם סז

³² והא דבעינן כאן שהתירוה דוקא ולקמן סימן קע"ח לענין סוטה פסק בטור אפילו לא פסקו הדין ע"פ העד מ"מ הרי הוא כשני' תרצו תוס' ביבמות ובכתובות סוטה שאני דשם הע"א נאמן מדאורייתא או העד נחשב כשנים אפילו לא פסקו הדין על פיו אבל בדבר שאינו נאמן מדאורייתא אלא מדרבנן אז לא נעשה כשנים אא"כ כשפסקו הדין על פיו. ב"ש שם

³³ רמב"ם הלכות סוטה פרק א הלכה טז

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

אולם זהו רק כשבאו בזה אחר זה, אך באו שניהן כאחד,³⁴ זה אומר נטמאת וזה אומר לא נטמאת, או שאמר אחד נטמאת ובאו שנים אחרים ואמרו לא נטמאת, הרי זו שותה.

יא. כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הלך אחר רוב דעות

בעדות אשה שהאמינו חכמים אפילו העד עבד או שפחה או אשה או קרוב, מותרת. ואפילו עד מפי עד, או אשה מפי אשה, או עבד או שפחה או קרוב, כשרים לעדות זו. ופסולי עדות, אם פסולים מדרבנן, כשרים לעדות זו³⁵. אשה³⁶ אחת אומרת לא מת, ושתי נשים אומרות מת, הרי זו תינשא, וכן אם אמרו אפילו עשרה נשים לא מת, ואחת עשרה אמרו מת הרי זו תינשא, אפילו אם לא התירוה להנשא³⁷ שהולכין אחר רוב הדעות³⁸, על אף שכלל הוא שני עדים הם כמאה, לא אמרו כן אלא במקום שצריך דוקא עדים כשרים, אבל במקום שהכשירו פסולים, הלך אחר רוב הדעות, בין להקל בין להחמיר.

ומה שהולכים אחר רוב דעות אינו אלא בשחיו פסולי עדות, אך אם האחד כשר והאחרים פסולים הרי זה כמתצה על מחצה.

ומשום כך בעדות אשה אם עד כשר אומר מת ונשים רבות אומרות לא מת, או פסולים רבים אומרים לא מת, אינם חשובים אלא כעד אחד והרי זה כמתצה על מחצה, ודינה כמו בעד אחד אומר מת ואחד אמר לא מת.

ומשום כך י"א³⁹ שאם התירוה ע"פ עד הכשר, ואחר כך באו הפסולים, לא תצא מהתירה הראשון. וי"א⁴⁰ שתצא, ויש מתירים⁴¹ אם נשאת לאחד מעדיה ואמרת ברי לי.

³⁴ רמב"ם שם הלכה יז

³⁵ אבל פסולי עדות דאורייתא, פסולים. אלא אם מסיחים לפי תומם כמבואר בשו"ע שם ג

³⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יז מ

³⁷ ב"ש שם קכה

³⁸ וכן בעגלה ערופה שלש נשים או שלשה פסולים אומרים ראינו ההורג וארבע נשים או ארבעה פסולים אומרים לא ראיתם עורפין, זה הכלל בפסולין הלך אחר רוב המניין בכל מקום כמבואר ברמב"ם הלכות רוצח שם הלכה יז

³⁹ דעת הטור לרש"י ומ"מ לדעת הרמב"ם

⁴⁰ רמב"ן רשב"א ונמק"י בדעת הרמב"ם

⁴¹ ח"מ שם עג

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

וכן בסוטה⁴² בא עד⁴³ אחד כשר ונשים רבות או פסולין רבים כאחד, העד אומר נטמאת והנשים והפסולין אומרים לא נטמאת הרי זו שותה, שעד אחד ופסולין רבים כמחצה על מחצה הם. וי"א⁴⁴ שלא אמרו אלא כשבא עד אחד כשר מעיקרא, אבל כשבא בסוף הולכים אחר רוב דעות, ואפילו בעד אחד מכחיש.

יב. נל היכא דאתא עד אחד כשר מעיקרא אפילו מאה נשים ני אחד דמיין ... דאתאי אשה מעיקרא

באו שנים⁴⁵ אחר שהעיד האחד והכחישוהו ואמרו לו לא ראית הרי הן כשתי עדיות המכחישות זו את זו ועורפין.

אשה אומרת ראיתי את ההורג ואשה אחרת מכחשת אותה ואומרת לא ראית היו עורפין, בין שבאו שתיהן כאחת בין שבאו זו אחר זו. וי"א⁴⁶ שדינה בעד אחד שבזו אחר זו הראשונה נאמנת.

במה דברים אמורים בשהיו שלשתן כשרים או פסולים אבל אם אמר עד אחד ראיתי ההורג ושתי נשים או שני פסולים אומרים לו לא ראית אין עורפין. וי"א⁴⁷ שגם בזה עורפין.

יג. יוחנן בהז גדול העביר הודיית המעשר ... לפי שאין נותנין אותו כתיקונו

מצות עשה⁴⁸ להתודות לפני ה' לכתחילה בעזרה ולקרות הפרשה (דברים כו פסוק יג) בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי. לא אכלתי באני ממונו ולא בערתי ממונו בטמא ולא נתתי ממונו למת שמעתי בקול יקוק אלהי עשיתי ככל אשר צויתני. השקיפה ממועון קדשך מן השמים וברך את עמך

⁴² וכן בדין עגלה ערופה כתב הרמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ט הלכה טו מז שאם אמר עד אחד ראיתי ההורג ושתי נשים או שני פסולים אומרים לו לא ראית אין עורפין, שתי נשים או שני פסולים אומרים ראינו ההורג ועד אחד מכחישם ואומר לא ראיתם עורפים, שאפילו מאה נשים או מאה פסולים ועד אחד מכחיש כולן הרי אלו בעד אחד ועד אחד.

⁴³ רמב"ם הלכות סוטה פרק א הלכה יח

⁴⁴ ראב"ד רוצח שם טז

⁴⁵ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ט הלכה יד טז

⁴⁶ השנות הראב"ד שם

⁴⁷ השנות הראב"ד שם

⁴⁸ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק יא הלכה א

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת סוטה

אֵת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נְתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתָּ לְאַבְתִּינוּ אֶרֶץ זֶבֶת
הָלֶב וְדָבָשׁ אַחַר שְׁמוּצֵי־אֵיזַן כָּל הַמִּתְנֹת שְׁבוּרַע הָאֶרֶץ, בְּמִנְחָה בְּיוֹם טוֹב
אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח בְּרִבְעֵית וּבִשְׁבִיעֵית, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא וִידוּי⁴⁹ מַעֲשֶׂר. וּבְזִמְנָן⁵⁰
שֶׁהָיוּ נוֹתְנִין מַעֲשֶׂר רֵאשׁוֹן לְכַהֲנִים לֹא הָיוּ מִתּוֹדִין שְׁנֵאמַר וְגַם נְתַתִּיו לְלוֹי⁵¹.
וּלְפִיכֵךְ בְּזִמְנָן הַזֶּה אֵיזַן מִתּוֹדִין⁵².

⁴⁹ שהמתודה ומודה מה שעשה הן טוב הן רע נקרא וידוי

⁵⁰ רמב"ם שם הלכה יג

⁵¹ וכיון שהוא נותן לכהן אף שחכמים תקנו כך מ"מ אין יכול להתודות שאין יכול לומר ככל מצותך אשר צויתני ואף שעיקר הוידוי הוא על מע"ש וביכורים מ"מ ילפי' מדפתח הכתוב במעש"ר תחלה כדכתיב וגם נתתיו ללוי תחלה ש"מ דגם כל שאר הדברים מעכבין בוידוי אם לא קיים א' מהן ולא אמרי' שיתודה על השאר אלא אין מתודה כלל וכן מה שאין נותנין בזה"ל לכהן אף שא"צ ליתן לו כיון שעולה ע"פ עצמו מ"מ אין מתודה: ⁵² שבזמן הזה למרות שדעת הרמב"ם שנוהג גם שלא בפני הבית גם לדעתו לא משכחת לה אלא באכל מע"ש בירושלים שהי' מזבח בנוי שמתודה אף על פי שחרב הבית אבל אם אין מזבח אין מתודה על שרפת מע"ש ולא עוד אלא אפי' הי' לו מע"ש שקיים מצותן מ"מ זה המעט שנשרף מעכבו מלהתוודות וכנ"ל ודע דלדעת רבנו בספ"א מתרומות דבבית שני תרו"מ אינו אלא מדרבנן גם הוידוי אינו אלא מדרבנן ובוה"ז לדעת הפוסקים דא"י לא קידשה לעת"ל ותרו"מ דרבנן גם הביעור והוידוי אינו אלא מדרבנן, ומכיון שדעת הראב"ד והחינוך שאין וידוי אלא בפני הבית שנא' לפני ה' ובוה"ז שהוידוי דרבנן כנ"ל יש לסמוך עליהן שאין וידוי וכ"ש שאנו שורפין את המע"ש ואין נותנין לכהן תרומה וגם הלוי אין לנו חוקה שאכן לוי הוא ועוד מכמה טעמים א"א להתוודות וכ"ש שאין אנו בטוחים שלא עברנו בכל השנים על פרט א' מהדברים המעכבים את הוידוי והרוב בעו"ה אינם מהמדקדקים ואין ראוין להתוודות ולכן ביטלו את הוידוי ואין להתוודות היום וידוי מעשרות ואמרו בירושלמי כעס הוא לפני המקום מי שאומר עשיתי ולא עשה וכ"ז לענין וידוי אבל לבער לכו"ע חייבין בוה"ז.